

Retsudvalget
L 133 - Bilag 10
Offentligt

TIL FOLKETINGETS RETSUDVALG

HØRINGSSVAR TIL

- L 133, forslag til forældreansvarslov, og
- L 134, forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af forældreansvarsloven

afgivet af Dansk Kvindesamfund,

København, den 15. februar 2007

Formålet med at revidere loven om forældremyndighed og samvær for at styrke børneperspektivet samt nedtone de voksnes rettigheder til fordel for børnenes rettigheder er positivt.

Dansk Kvindesamfund finder imidlertid, at børneperspektivet fortoner sig noget i lovforslaget, som i højere grad beskæftiger sig med rammerne for voksnes forældreansvar og hvordan disse fordeles end med barnets bedste. Lovforslaget synes at være en konsekvens af ønsket om en normalisering af samværsrelationen byggende på en antagelse om, at et barn generelt har behov for begge forældre.

Dansk Kvindesamfund mener, at dette er en idealiseret forestilling, som ikke tager konkret udgangspunkt i det enkelte barns sociale og livshistoriske situation. Fordelingen af forældreansvaret tager i lovforslaget ikke udgangspunkt i barnets liv og i prognosen for dets fremtid. Forslaget lægger alene op til en normalisering af samværsrelationen. I mange tilfælde vil en gennemførelse af forslagene forværre børnenes og morens sociale situation og sikkerhed.

Forskning i og erfaringer fra arbejdet med brud i familier viser, at langt fra alle familier gennemfører samlivsbruddet uden store negative konsekvenser for børn, mødre og fædre. Kendetegnende for disse brudte familier er, at konfliktniveauet har været højt inden bruddet og vil, hvis der ikke sættes massivt ind i forbindelse med bruddet mellem de voksne, føre til en årelang kamp, som vil fortsætte den uholdbare situation for barnet, hvor dets mulighed for en opvækst i tryk og sikkerhed er truet. Dette er ikke til barnets bedste.

For at skabe bedre vilkår for børnene må der etableres realistiske og brugbare rammer for forældremyndighed og samvær. Til dette er der brug for en lovgivning, der understøtter en stabil og tryk hverdag for barnet. Hvis den nye forældreansvarslovgivning gennemføres, vil det kræve flere kompetente og tilstrækkeligt faglige kræfter til at bistå de voksne og børnene i den fremtidige strukturering af børnenes hverdagsliv, end der er til stede i øjeblikket.

Lovforslaget lægger op til store ændringer i fordelingen af forældreansvaret. Forslaget tager ikke udgangspunkt i børnenes og de voksne faktiske omstændigheder, men i kritikken af fædrenes hidtidige samværsmuligheder. Det kan synes som et partsindlæg i debatten om fædrenes ringere stilling i tildelingen af forældremyndighed og samvær; måske et resultat af, at ingen kvindeorganisationer har haft plads i det forudgående udvalgsarbejde, der ligger til grund for lovforslaget.

Bag lovforslagets tilsyneladende kønsneutrale formulering gemmer sig en virkelighed, som er præget af kvinders og mænds, mødres og fædres meget forskellige samfundsmæssige placering og ansvar. Kønsneutraliteten i lovforslaget er med til at tilsløre de faktiske forhold. I lovforslaget fokuseres på at sidestille de voksne ud fra et perspektiv om, at de er reelt ligestillede, når forældreansvaret skal uddeles og udmøntes. Men virkeligheden er anderledes, kvinder og mænd er ulige stillet både i arbejdet, herunder omsorgsarbejdet, i familien og i lønarbejdet.

På trods af lovgivning, der tilgodeser fædres deltagelse i barsel og ligebehandling på arbejdsmarkedet, er der ikke rykket meget ved kønsrollemønstrene i samfundet. Det er svært at få fædre til at tage deres del af arbejdsbyrden med børnene i samlivet, og det er svært for mødre at få enderne til at nå sammen i rollen som dobbeltarbejdende i både familien og på arbejdsmarkedet.

5-10 pct. af det samlede antal familier oplever vold, misbrug og elendige skilsmisser. Det vil sige, at en del samliv er præget af konflikter, nogle med baggrund i patriarkalske traditioner og vold, andre i alkoholmisbrug og psykisk sygdom, og der kan også være tale om en kombination af disse faktorer – forhold, som mange kvinder forsøger at hele, således at familien kan forblive sammen. Børnene må derfor ofte lide afsavn og leve i utryghed, mens far og mor lever sammen. Når bruddet så er en realitet, forstærkes konflikterne.

Lovforslaget nævner, at børn skal høres og vises respekt i forbindelse med fordeling af forældremyndighed og samvær. Det er rigtig godt, men for at det ikke blot bliver tomme ord, må der skabes rammer og rutiner for, at børn har ret til og mulighed for at komme med deres egne meninger (jf. Børnekonventionens art. 12). Børn skal inddrages under behørigt hensyn til fysisk og mental modenhed. Dansk Kvindesamfund mener, at der må arbejdes videre med de lovgivningsmæssige rammer for at give børnene reel indflydelse på deres fremtidige forhold, noget, der også i den eksisterende praksis er mangelfuldt.

Dansk Kvindesamfund mener, at en gennemførelse af en fælles forældremyndighed imod en forældres ønske vil være med til at forstærke de problemer, børnene vil få hos en far, der i mange tilfælde ikke har deltaget på lige fod i omsorgen for dem inden samlivsbruddet. Der kan ikke advares nok imod den foreslåede ordning, som ikke kan gennemføres til barnets bedste, før mænd påtager sig arbejdet i familien og erkender deres del af ansvaret for problemerne i familien.

Mange børn udsættes for store svigt under samvær, ligesom samværsretten i en del tilfælde bruges til at kontrollere kvinders liv (jf. forskning af Else Christensen, Per Schultz Jørgensen, Mai Heide Ottesen, Kristin Skjørten og Edith Hansen m.fl.). Forslaget kan forventes at afstedkomme, at det bliver endnu vanskeligere for en voldsramt kvinde at få tildelt en voldelig mand en skriftlig advarsel og bevare hemmelig adresse og telefonnummer. Kravet om udstrakt samarbejde kan skabe mange flere alvorlige og måske livstruende situationer for kvinder og udsætte børnene for yderligere psykiske og måske fysiske overgreb.

Det høje konfliktniveau, som varer ved i årevis efter opløsningen af et parforhold, er til stor skade for de involverede børn, ligesom de udvidede dele- og samværsordninger påvirker børnenes behov for kontinuitet og stabilitet. De foreslåede ordninger vil kræve et potentiale for samarbejde, der ikke findes i konfliktfamilier. Kravet om erstatningssamvær er ligeledes ikke i overensstemmelse med det faktum, at børn kan være meget, meget kedede af at skulle på samvær, hvorfor nogle mødre ansvarligt lytter til og beholder barnet. Ofte har mødre inden denne beslutning sendt børnene af sted på samvær med et sorgfuldt resultat for børnene, eller har ventet på en far, der melder afbud eller ikke kommer som aftalt.

Endnu engang vil Dansk Kvindesamfund konstatere, at lovforslagets konsekvens kan forventes at blive, at flere kvinder i fremtiden vil leve i usikkerhed og utryghed, hvilket afføder ringere vilkår for og risiko for flere skader for børnenes vedkommende.

For mødrene kan det fremover blive utrolig vanskeligt at tilgodese børnenes omsorgsbehov og udvikling i de mange tilfælde, hvor der er tale om et højt konfliktniveau imellem forældrene. Der lægges op til, at kvindens borgerrettigheder indskrænkes. F.eks. foreslås det i lovforslaget, at valg af boligområde underlægges afgørelse i statsforvaltningen. Det krænker i høj grad individets frie valg og kvinders demokratiske rettigheder.

Lovforslaget tildeler samværsforælderen økonomiske fordele på bopælsforælders bekostning både ved, at samværet udvides, og ved at transportomkostninger skal deles. Der ses her bort fra, at mange kvinder har ringere økonomiske betingelser end mænd, hvilket betyder, at dagligdagen ofte er præget af økonomiske og sociale afsavn. Dette faktum forværres yderligere med det foreslåede.

For at få belyst børnenes vilkår i familien og i forbindelse med de to voksne er det nødvendigt, at der er børnesagkyndige til stede ved alle samtaler i statsforvaltningen og ved domstolene. Pilotprojektet "Når gode råd er dyre", finansieret af Egmont Fonden, har vist, at støtte fra en advokat med mediatoruddannelse har en meget positiv effekt på løsning af højkonfliktfyldte samværssager. Dansk Kvindesamfund mener, at erfaringerne fra dette projekt med al tydelighed viser, at bistand fra en advokat vil være til gavn og glæde for alle parter og bør indgå i udvalgets videre drøftelser.

Der må også tilbydes bistand af advokat, da love og bestemmelser på området er så indviklede, at der er behov for vejledning og rådgivning. Desuden må der skabes så holdbare rammer for børnenes fremtid ved samlivsbrud, at man kan undgå, at fogedretten skal inddrages, da det er til stor skade for børnene, når dette tiltag sættes i værk - alt for ofte negligeres børnenes behov og ønsker i denne situation.

Til sidst vil vi gerne anbefale, at dommere, som afgør sager vedrørende forældremyndighed og samvær, opkvalificeres og specialiseres. Dette kunne eksempelvis ske ved etablering af en familiedomstol, som man har i USA og Australien.

Sluttelig håber vi, at lovforslaget vil blive genstand for et fornyet udvalgsarbejde, som kan resultere i et regelsæt, hvor børneperspektivet og ikke ligemageri for voksne i en i forvejen ulige og konfliktfyldt situation er omdrejningspunktet. Dansk Kvindesamfund vil gerne have en plads i dette arbejde.

med venlig hilsen
på Dansk Kvindesamfund vegne,

Dansk Kvindesamfund
Niels Hemmingsensgade 10, 2
1153 København K
tlf. 33 15 78 37
www.kvindesamfund.dk